

INFORMACJA O WYNIKACH KONTROLI BEZPIECZEŃSTWA ZABAWEK

Warszawa, 2017 r.

INFORMACJA O WYNIKACH KONTROLI BEZPIECZEŃSTWA ZABAWEK W 2017 ROKU

Kontrolujący w ramach planu:

I kwartał: 8 wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej (w Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Olsztynie, Opolu, Rzeszowie, Szczecinie i Wrocławiu);

II kwartał: 8 wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej (w Białymstoku, Bydgoszczy, Gorzowie Wlkp., Kielcach, Lublinie, Łodzi, Poznaniu i Warszawie);

III kwartał: 8 wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej (w Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Olsztynie, Opolu, Rzeszowie, Szczecinie i Wrocławiu);

IV kwartał: 8 wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej (w Białymstoku, Bydgoszczy, Gorzowie Wielkopolskim, Kielcach, Lublinie, Łodzi, Poznaniu i Warszawie).

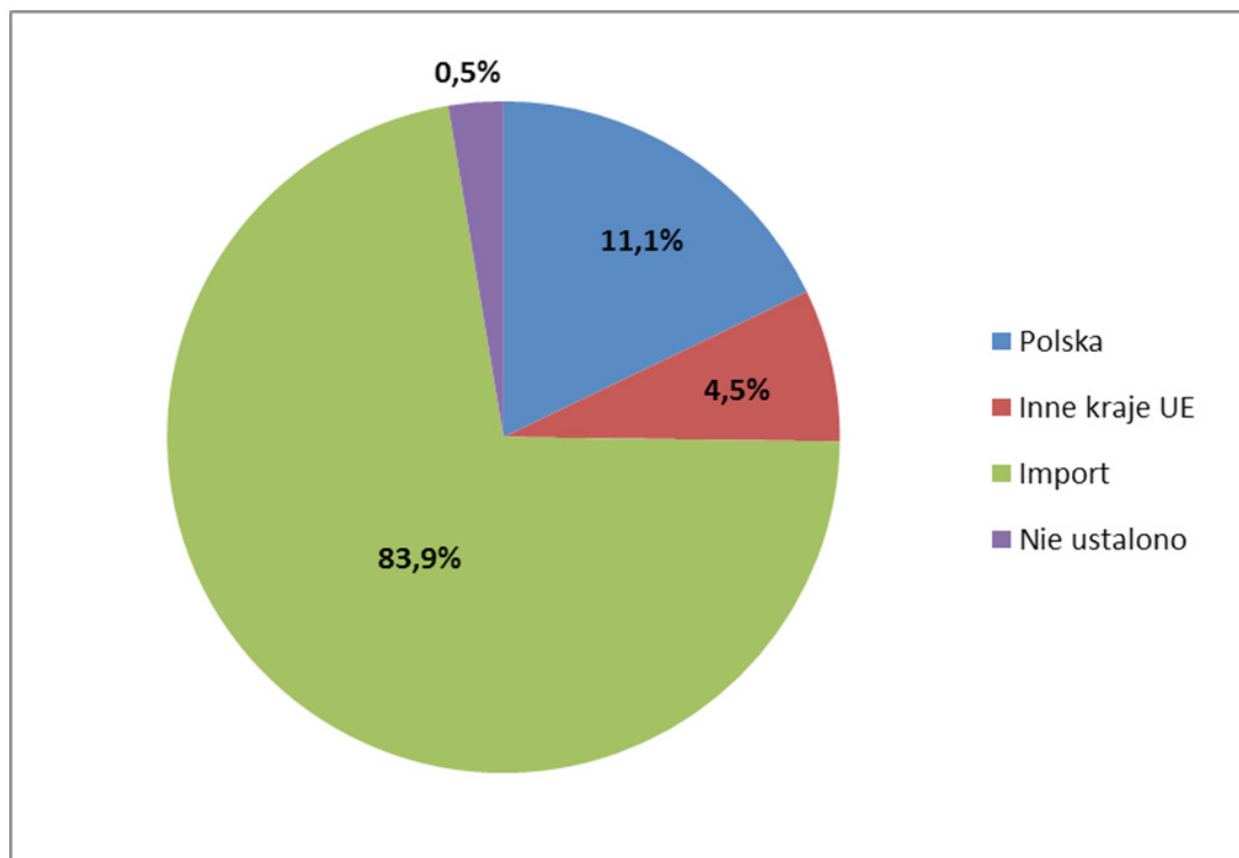
Cel kontroli: sprawdzenie i ocena, czy wprowadzone do obrotu zabawki spełniają wymagania określone w przepisach rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 20 października 2016 r. w sprawie wymagań dla zabawek¹.

Ponadto w trakcie kontroli planowych przeprowadzano badania laboratoryjne w laboratoriach UOKiK.

¹ Dz. U. z 2016r., poz. 1730, dalej: rozporządzenie MRiF.

Informacja o wynikach kontroli bezpieczeństwa zabawek

Wykres 1. Pochodzenie skontrolowanych zabawek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej.

Spełnianie wymagań określonych w przepisach rozporządzenia MRiF

Zakres podmiotowy kontroli: kontrolami objęto 424 przedsiębiorców, w tym:

- 169 placówki sprzedaży detalicznej,
- 202 sprzedawców hurtowych,
- 53 sklepów wielkopowierzchniowych.

Zakres przedmiotowy kontroli: skontrolowano 3 157 zabawek². Wśród skontrolowanych zabawek największy udział miały zabawki pochodzące z importu (75,6 proc.). Głównym kierunkiem, z którego importowane są zabawki, to kraje azjatyckie (np. Chiny). Około 24 proc. zabawek pochodzi z krajów Unii Europejskiej, w tym ok. 17,4 proc. z Polski.

² Pochodzenie zabawki jest określane na podstawie kraju siedziby producenta, niekoniecznie faktycznym miejscu wytworzenia zabawki.

Informacja o wynikach kontroli bezpieczeństwa zabawek

Wyniki kontroli: łącznie zakwestionowano 763 zabawki (24,2 proc. ogółu skontrolowanych).

Kontrolą objęto następujące kategorie zabawek: aktywizujące (ruchowe), balony, dla niemowląt do oglądania, chwytania, ściskania, do pociągania, popychania i wspomagające naukę chodzenia, do utrzymywania masy ciała dziecka, do których dziecko może wejść, do zabawy w piasku i w wodzie, do zabawy w wodzie, figurki, funkcjonalne, imitujące kosmetyki, instrumenty muzyczne, konstrukcyjne i układanki, kostiumy, przebrania i maski, książki o wartości zabawowej, lalki i zabawki wypchane miękkie, materiały artystyczne i rzemieślnicze, piłki, pociskowe, pojazdy napędzane mechanicznie/elektrycznie, przedstawiające różne sceny i gotowe modele, rozwijające umiejętności, sprzęt audiowizualny sprzęt do zabaw sportowych (oprócz piłek), tematyczne, zestawy gier oraz inne³.

Stwierdzone niezgodności w zakresie formalnym dotyczyły głównie:

- braku danych producenta - w 220 przypadkach,
- nieprawidłowo wystawionej deklaracji zgodności - w 212 przypadkach,
- braku ostrzeżeń - w 113 przypad-

kach,

- niezasadnego umieszczenia ostrzeżenia „0-3” - w 91 przypadkach,
- braku instrukcji - w 76 przypadkach,
- braku danych importera - w 73 przypadkach,
- braku deklaracji zgodności - w 64 przypadkach,
- braku wskazania ryzyka przy ostrzeżeniach - w 63 przypadkach,
- nieprawidłowo sformułowanego lub wskazania nieistniejącego ryzyka - w 57 przypadkach.

Badania laboratoryjne: zakres badań laboratoryjnych obejmował sprawdzenie spełniania wymagań bezpieczeństwa i właściwości chemicznych⁴ określonych dla poszczególnych kategorii zabawek w rozporządzeniu MRiF oraz następujących normach zharmonizowanych:

- a) EN 71-1:2014 (PN-EN 71-1:2015-01) „Bezpieczeństwo zabawek. Część 1: Właściwości mechaniczne i fizyczne”(-dalej: PN-EN 71-1),
- b) EN 71-2:2011+A1:2014 (PN-EN 71-2:2011+A1:2014-06) „Bezpieczeństwo zabawek. Część 2: Palność”,
- c) EN 71-3:2013+A1:2014 (PN-EN 71-3+A1:2014-12) „Bezpieczeństwo zaba-

³ W kategorii inne mieszczą się zabawki nie kwalifikujące się do reszty wymienionych kategorii.

⁴ Właściwości chemiczne dla zabawek określone są w pkt 3 „Szczegółowe wymagania w zakresie właściwości chemicznych” Załącznika nr 1 „Szczegółowe wymagania bezpieczeństwa” do rozporządzenia MRiF.

Informacja o wynikach kontroli bezpieczeństwa zabawek

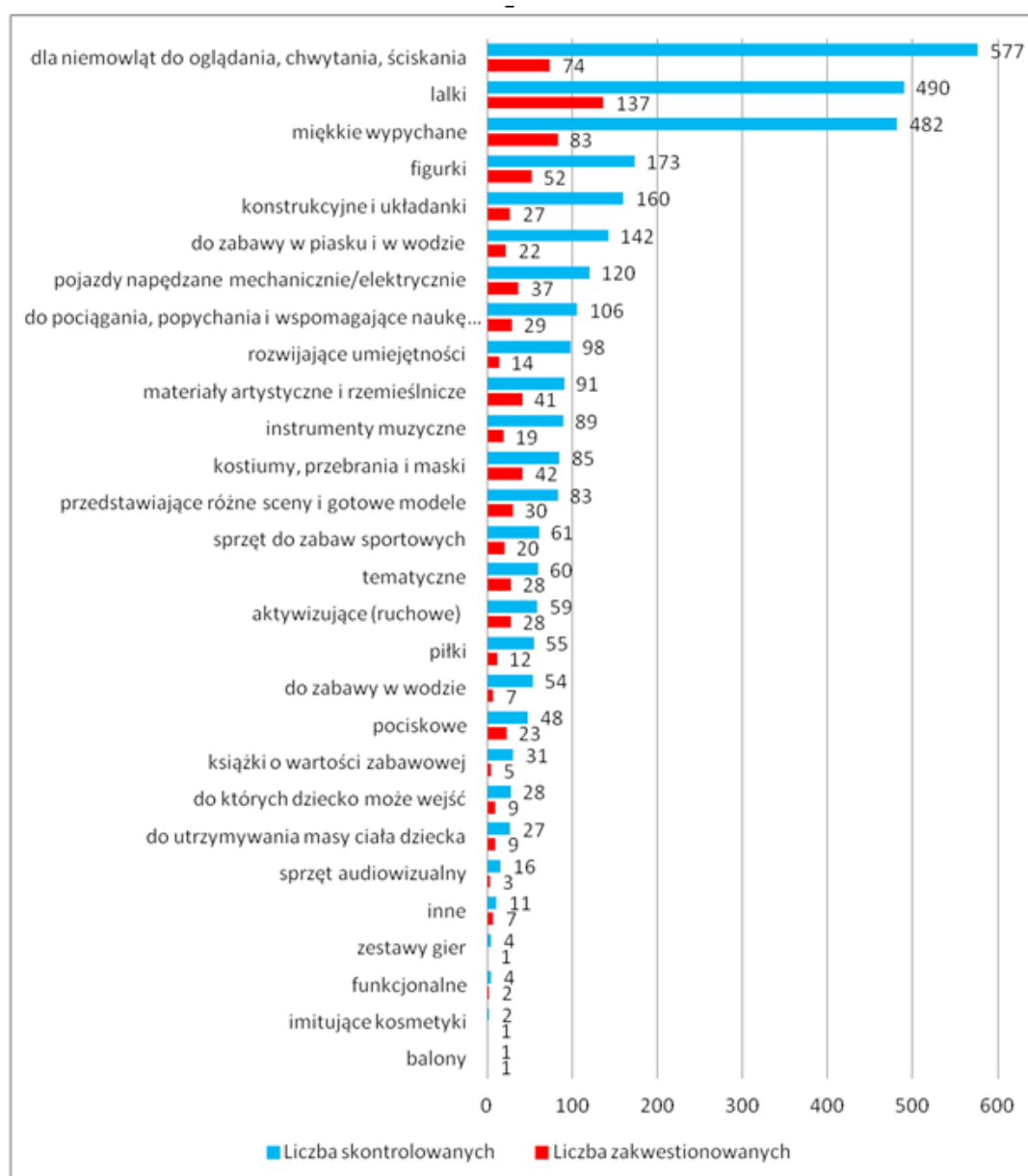
wek - Część 3: Migracja określonych pierwiastków” (dalej: PN-EN 71-3),

d) EN 71-8:2011 (PN-EN 71-8:2012) „Bezpieczeństwo zabawek. Część 8: Zabawki aktywizujące przeznaczone do użytku domowego”,

e) EN 62115:2005 (PN-EN 62115:2005) ze zmianami: A2:2011, A11:2012, A12:2015 „Zabawki elektryczne. Bezpieczeństwo użytkowania” (dalej: PN-EN 62115:2005).

Podmioty badające: Specjalistyczne

Wykres 2. Liczba zabawek skontrolowanych i zakwestionowanych w poszczególnych kategoriach.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej.

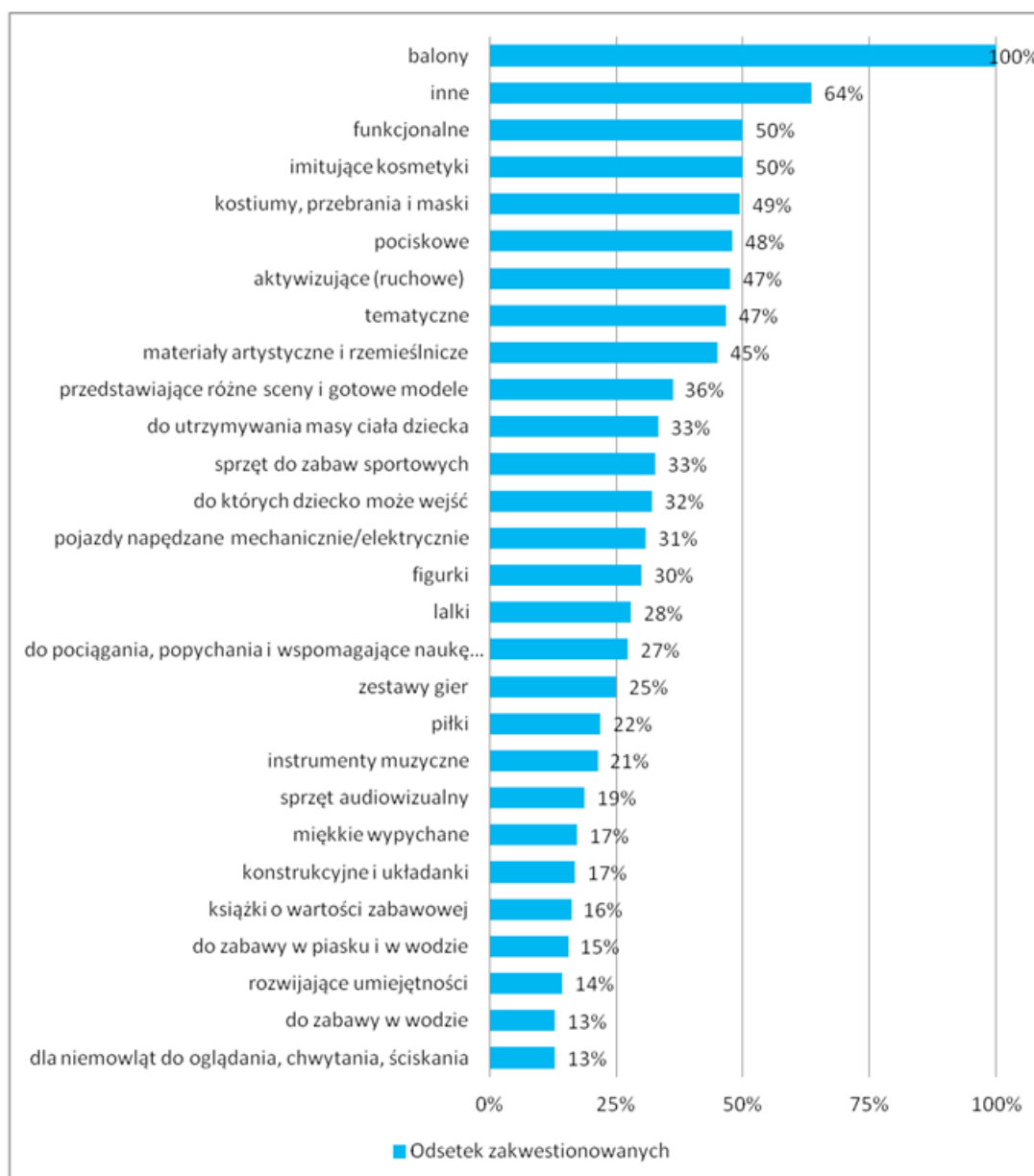
Informacja o wynikach kontroli bezpieczeństwa zabawek

Laboratorium Badania Zabawek UOKiK w Lublinie (w zakresie punktów a-e) oraz Specjalistyczne Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej UOKiK w Łodzi (pod kątem występowania niedozwolonych

substancji chemicznych).

Wyniki badań laboratoryjnych: łącznie przebadano 710 próbek zabawek, z czego w 207 próbkach stwierdzono niezgodności w zakresie konstrukcji, wykonania bądź właściwości chemicz-

Wykres 3. Odsetek zabawek zakwestionowanych w poszczególnych kategoriach.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej.

Informacja o wynikach kontroli bezpieczeństwa zabawek

nych zastosowanych materiałów (29,2 proc. zbadanych).

W Specjalistycznym Laboratorium Badania Zabawek w Lublinie przeprowadzono łącznie badania 405 próbek zabawek, stwierdzając niezgodności w zakresie konstrukcji, wykonania i zastosowanych materiałów w 152 próbkach (37,5 proc. ogółu zbadanych).

Najczęściej pojawiające się niezgodności polegały na:

- występowaniu lub pojawieniu się podczas badań małych elementów mieszczących się całkowicie w cylindrze do badania małych części, mogących powodować udławienie lub uduszenie dziecka (m.in. figurkach, w grzechotkach, zabawkach do pociągania, popychania i wspomagających naukę chodzenia);
- odłączeniu się od pocisków przysawek, które przechodzą całkowicie przez wzornik E, co oznacza, że pociski nie były solidnie przytwierdzone, a także ich powierzchnia uderzeniowa nie jest wystarczająca, a tym samym pociski mogą powodować urazy ciała;
- pęknięciu szwów zabawek miękkich wypchanych, w wyniku czego powstał dostęp do wypełnienia z materiału włóknistego znajdującego się wewnątrz zabawki, co

stwarza ryzyko udławienia;

- nieprawidłowym zadziałaniu zabawek podczas badania (złożeniu się), co w tym przypadku stwarzało ryzyko zmiżdżenia, skaleczenia lub przytrzaśnięcia palców dziecka w trakcie zabawy (w zabawkach wózkach spacerowych i głębokich);
- dostępności otworów, które stwarzają niebezpieczeństwo uwięźnięcia głowy i szyi w zabawkach huśtawkach, należących do kategorii zabawek aktywizujących (ruchowych);
- zaniżonej średnicy lin zabawek huśtawek, co stwarza ryzyko zerwania się liny podczas użytkowania, a tym samym upadku dziecka z wysokości;
- obecności węzłów na linach huśtawek bez ich odpowiedniego zabezpieczenia, co stwarza możliwość ich rozwiązania i ponownego zawiązania przez konsumenta, czego efektem może być samoistne rozwiązanie się liny podczas użytkowania, a tym samym upadek dziecka z wysokości;
- braku przy siedzisku huśtawek urządzenia zapobiegającego spadnięciu dziecka z siedziska;
- zawyżonej, swobodnej długości linek w zabawkach do pociągania, popychania i wspomagających na-

ukę chodzenia, co stwarza ryzyko uduszenia;

- zaniżonej grubości folii opakowania, co stwarza ryzyko asfiksji;
- obecności dostępnych zadziórów, powodujących rany lub otarcia, stwarzających ryzyko urazu.

W Specjalistycznym Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej w Łodzi przeprowadzono łącznie 203 badania laboratoryjne zabawek pod kątem występowania ftalanów (substancje działające toksycznie na rozrodczość i posiadające właściwości zaburzające funkcjonowanie układu hormonalnego), stwierdzając przekroczenie dopuszczalnego stężenia tych substancji w 54 zabawkach (26,6 proc zbadanych). Przekroczenie dopuszczalnego stężenia ftalanów stwierdzono w: 45 lalkach z miękkimi głowami, 5 zabawkach figurkach (kucykach/konikach), 2 skakankach i 2 piłkach.

Zbadano 40 zabawek pod kątem występowania w nich bisfenolu A (substancji działającej toksycznie na rozrodczość), 40 zabawek pod kątem występowania formaldehydu (substancji rakotwórczej) oraz 7 zabawek pod kątem występowania BIT (benzoizotiazol-3(2h)-on - alergen kontaktowy), nie stwierdzając obecności tych substancji w żadnej ze zbadanych próbek.

Ponadto zbadano 15 próbek zabawek

pod kątem występowania barwników azowych (substancji rakotwórczych, działających uczulająco na drogi oddechowe i skórę), stwierdzając przekroczenie dopuszczalnej zawartości w 1 zabawce (stwierdzono zawartość

4-aminoazobenzenu w ilości powyżej 655 mg/kg w zabawce lalce).

Działania Inspekcji Handlowej: w przypadku niezgodności o charakterze formalnym, które można wyeliminować, inspektorzy IH występowali do przedsiębiorców, odpowiedzialnych za wprowadzenie zabawki do obrotu, z wnioskiem o podjęcie dobrowolnych działań - łącznie 450 razy (w 287 przypadkach podmioty podjęły działania - szczegółowe informacje dostępne są w wojewódzkich inspektoratach Inspekcji Handlowej).

Działania UOKiK: w przypadku 138 zabawek inspektorzy IH skierowali do Prezesa UOKiK akta kontroli z wnioskiem o wszczęcie postępowania administracyjnego.

W 2017 roku Prezes UOKiK wszczął 153 postępowania administracyjne w sprawie zabawek niespełniających wymagań. W 17 przypadkach na przedsiębiorców zostały nałożone obowiązki (w tym poinformowania konsumentów o wykrytych niezgodnościach w ogólnopolskich mediach). Wydano również 118 decyzji umorzeniowych, kiedy przedsiębiorcy dobrowolnie podejmowali działania naprawcze eliminując

Informacja o wynikach kontroli bezpieczeństwa zabawek

niezgodności lub skutecznie wycofali niebezpieczne zabawki z obrotu.

Konsekwencją działań podejmowanych przez Prezesa UOKiK i Inspekcję Handlową w 2017 roku było wycofanie z obrotu 67 309 zabawek, usunięcie niezgodności w 494 sztukach i zniszczenie 83 661 sztuk zabawek, w których nie było możliwe wyeliminowanie stwierdzonych niezgodności.

Ogólne wnioski z kontroli: porównując kontrolę zabawek przeprowadzoną w 2017 roku z kontrolą przeprowadzoną w 2016⁵ roku, należy stwierdzić nieznaczny spadek odsetka stwierdzonych nieprawidłowości (o 2,6 p.p.). Podczas poprzedniej kontroli zakwestionowano łącznie 26,8 proc. objętych sprawdzeniem zabawek.

W przypadku niezgodności o charakterze formalnym najczęściej kwestionowano nieumieszczanie na zabawce lub jej opakowaniu danych identyfikujących producenta. Niezmiennie bardzo częstą niezgodnością jest nieprawidłowe sporządzenie deklaracji zgodności, pomimo tego, że obowiązek jej wystawiania dla zabawek istnieje od 20 lipca 2011 r. Kolejnym wymaganiem, często naruszanym przez przedsiębiorców jest brak ostrzeżeń określonych w pkt 7 Wymagania dotyczące instrukcji i ostrzeżeń z załącznika nr 1 do rozporządzenia MRiF. Warto również za-

znaczyć, że przedsiębiorcy często nie mają świadomości, że wymagania dot. ostrzeżeń i instrukcji dla niektórych kategorii zabawek dodatkowo określone są w normach zharmonizowanych.

Kolejnym wymaganiem stale naruszanym przez przedsiębiorców jest niezasadne umieszczanie ostrzeżenia „nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 3 lat” na zabawkach, które z założenia przeznaczone są dla dzieci poniżej 3 roku życia, tj.: na zabawkach dla niemowląt do oglądania, chwytania, ściskania, zabawkach do pociągania, popychania i wspomagających naukę chodzenia, zabawkach do zabawy w piasku i w wodzie, zabawkach miękkich wypchanych, zabawkach rozwijających umiejętności. Należy podkreślić, że w normie PN-EN 71-1 „Bezpieczeństwo zabawek. Część 1: Właściwości fizyczne i mechaniczne” w punkcie 5 „Zabawki przeznaczone dla dzieci poniżej 36 miesięcy”, przewidziano dodatkowe, surowsze badania zabawek przeznaczonych dla tej kategorii wiekowej. Między innymi zabawki te, co do zasady, nie mogą zawierać małych odłączalnych elementów mieszczących się całkowicie w cylindrze do badania małych części. Natomiast zabawki z miękkim wypełnieniem, nie mogą zawierać żadnych twardych i ostrych zanieczyszczeń. Dołączone do zabawek linki, łańcuchy oraz przewo-

5 W II, III i IV kwartale 2016 r. Ze względu na zmianę siedziby Specjalistycznego Laboratorium Badania Zabawek UOKiK w Lublinie oraz konieczność uzyskania nowej akredytacji przez laboratorium, w I kw. 2016 r. nie były prowadzone planowe kontrole zabawek a w II kw. także badania laboratoryjne zabawek.

dy elektryczne nie mogą przekraczać określonych w normie długości. Ponadto nie należy w nich stosować szkła czy porcelany lub tym podobnych materiałów, które mogą łatwo ulec zniszczeniu, pozostawiając ostre elementy, o które może zranić się dziecko. Zatem poprzez umieszczenie tego ostrzeżenia przedsiębiorcy starają się uniknąć konieczności przebadania wprowadzanych od obrotu zabawek na surowsze parametry.

Do najczęściej występujących nieprawidłowości dot. bezpieczeństwa należy występowanie lub pojawianie się podczas badań małych elementów mieszczących się całkowicie w cylindrze do badania małych części, mogących powodować udławienie lub uduszenie dziecka (w zabawkach typu grzechotki i zabawkach do pociągania).

W III kwartale 2017 r. do badań laboratoryjnych pobrano łącznie 12 huśtawek (tzw. zabawki aktywizujące), stwierdzając nieprawidłowości konstrukcyjne w każdej ze zbadanych próbek. Huśtawki stwarzały zagrożenie z uwagi na dostępność otworów, w których niosą za sobą ryzyko uwięźnięcia głowy i szyi dziecka. Drugim

stwierdzanym poważnym zagrożeniem była obecność węzłów na linach huśtawek bez ich odpowiedniego zabezpieczenia, co stwarza możliwość ich rozwiązania podczas użytkowania, a tym samym upadek dziecka z wysokości.

Z roku na rok utrzymuje się stały odsetek zabawek, przede wszystkim lalek z miękkimi głowami, figurek (głównie koniki/kucyki), w których wykrywa się przekroczenie dopuszczalnego poziomu ftalanów, stosowanych jako plastyfikatory PVC oraz innych tworzyw sztucznych. Jednak w stosunku do wyników badań przeprowadzonych w 2016 r. należy odnotować spadek odsetka zabawek zakwestionowanych w tym zakresie o 6,5 p.p. Podczas kontroli w 2016 zakwestionowano łącznie 44 ze 133 przebadanych próbek zabawek.

Warte podkreślenia jest, że w przypadku przeprowadzania badań laboratoryjnych zabawek pod kątem występowania w nich innych substancji toksycznych (tj. formaldehydu, barwników azowych, bisfenolu A czy BIT - łącznie 102 próbki), tylko w jednej zabawce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego stężenia barwników azowych.

Sporządził: Departament Nadzoru Rynku - Wydział Monitorowania Systemu Nadzoru Rynku